

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВЩИНИ

© А.І. Українець, 2014

У 2010–2012 роках на Львівщині спостерігалось зростання обсягів зовнішньої торгівлі товарами. Проте у 2013 році величина експорту товарів зменшився на 3,9% (на 53 млн.дол.) склавши 1,3 млрд.дол., обсяг імпорту зменшився на 21,3% (на 718 млн.дол.) і склав 2,7 млрд.дол.[1].

Величина експорту товарів львівської області до країн ЄС у 2013 році склала 67%, імпорту – 71%. Відносно 2012 року, обсяг експорту у ці країни зріс на 16%, імпорт – на 2%. Обсяги реалізації товарів у країни СНД скоротились на 2,1%, склавши 25% в експорті області. Імпорт товарів з країн СНД зменшився на 66%, в основному по причині скорочення поставок нафтопродуктів з Білорусії та Росії[2].

Поряд з тим, у 2013 році спостерігались позитивні тенденції у машинобудуванні Львівщини, зокрема експорт електрообладнання та устаткування зріс на 19%, імпорт обладнання і устаткування зріс на 12%[2]. Зменшення імпорту транспортних засобів (переважно наземних) спостерігалось на рівні 39% (див. Табл. 1).

Таблиця 1

Товарна структура зовнішньої торгівлі машинобудівних підприємств Львівської області у 2013 році

Назва товарів	Експорт			Імпорт		
	тис. дол. США	у % до 2012р.	у % до загального обсягу	тис. дол. США	у % до 2012р.	у % до загального обсягу
Зовнішня торгівля товарами у Львівській області – всього, в т.ч.:	1290873	96,1	100	2655042	78,7	100
• реактори ядерні, котли, машини	25364,1	88,7	2,	144105,5	105,3	5,4
• електрообладнання та устаткування	320974,7	119,2	24,9	200647,5	117,9	7,6
• залізничні локомотиви	3495,2	617,2	0,3	3353,1	200,9	0,1
• засоби наземного транспорту, крім залізничного	2791,2	102,0	0,2	48295,9	60,6	1,8
• літальні апарати	9144,8	199,2	0,7	1632,4	87,4	0,1
• прилади та апарати оптичні, фотографічні	6954,8	86,3	0,5	17806,3	147,0	0,7

Серед проблем, які негативно відображаються на діяльності підприємств – посилення тіньового імпорту, що значно погіршує ринкові позиції вітчизняних виробників. Так, концерном «Електрон» у 2013 році було призупинено виробництво побутової техніки на Телевізійному заводі «Електрон» та ТзОВ «Завод "Електронпобутприлад"». Хоча збитки було мінімізовано, втрат уникнути не вдалось[3].

На діяльність ПАТ «Іскра» у 2013 році суттєвий вплив спричинило зростання імпорту ламп розжарення, насамперед з країн СНД (МСЕЛЗ, БЕЛЗ, УЕЛЗ, ЛІСМА). Загальний обсяг імпорту ввезених ламп на український ринок оцінюється понад 50 млн.шт.. В такій ситуації підприємство ставить за мету розробку комплексу заходів з удосконалення маркетингової діяльності для забезпечення своєчасного реагування на ринкову ситуацію та зміну цін. Поряд із тим, в необхідно постійно відслідковувати і оптимізувати фінансово-господарську діяльність, оскільки у тому ж 2013 році спостерігався ріст цін на основні матеріали, енергоносії та послуги. Поряд з тим, ПАТ «Іскра» здійснює імпорт у 33 країни світу під 20 торговими марками, величина експорту продукції складає близько 50 % від обсягів виробництва. За оцінками експертів близько 30 % цоколів, які виготовляють у Європі з чорного скла виробництва ПАТ

«Іскра». Основними країнами, в які здійснюється експорт: Азербайдеан , Білорусія, Вірменія, Ізраїль, Литва, Македонія, Німеччина, Польща, Росія, Сербія, Словаччина та інші.

Політична нестабільність та відсутність або неефективність стратегічних планів розвитку галузі призводить до погіршення платоспроможності, порушення своєчасної комплектації виробництва, унеможливлення довготермінового планування модернізації підприємств, що призводить до погіршення якості та зростання собівартості продукції. Так, на ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод» суттєво впливає недостатнє планування та фінансування обсягів замовлень Укрзалізниці, монополіста-замовника. Разом із недостатньою підтримкою Уряду в питаннях реконструкції заводу шляхом підтримки потенційних інвесторів зменшує потенціал як виробника-експортера у країни СНГ.

В останні роки зросли ризики захоплення великої частки цільових зовнішніх ринків вітчизняних товаровиробників. Зокрема, для ВАТ «Дрогобицький машинобудівний завод» суттєвий вплив на цільових ринках (РФ та Узбекистан) здійснюють китайські компанії – виробниками бурового обладнання. Продукція заводу присутня на ринку Узбекистану, використовується для потреб «Узбекнафтогаз» (НХК «Узбекнафтогаз»), Туркменістану (ДК «Туркменгаз», та ін.), Росії (ТОВ «Газпром буріння», та ін.).

Основними завданнями, які виділяють машинобудівні підприємства Львівщини в напрямку підвищення їх конкурентоспроможності на вітчизняному та закордонному ринках є: технічне переоснащення, підвищення кваліфікації працівників, впровадження організаційно-технічних заходів по удосконаленню виробничо-господарської діяльності, підвищення продуктивності праці, оптимізація технологічних процесів, раціоналізація структури підприємства відповідно до сучасних реалій.

Стратегічними напрямками розвитку експортно-імпоротної діяльності галузі машинобудування є [6]: реалізація державних програм підтримки вітчизняного виробника, зокрема формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку галузі, розробка цільових комплексних програм їх модернізації; створення умов пільгового оподаткування продукції підприємств машинобудування; формування стратегічних кластерів підприємств.

Перспективним напрямком є співпраця з закордонними компаніями на взаємовигідних умовах. Так, концерном «Електрон» досягнуто домовленості про співпрацю з німецькою компанією «Фогтманн», яка спеціалізується на наданні послуг з реставрації рідинних підігрівачів для техніки спеціального призначення, до якої ставляться досить високі техніко-технологічні вимоги. Також розпочато роботу над проектом побудови технологічної лінії теплообмінників для нового типу рідинних підігрівачів малої потужності із компанією «Вебасто». Проект передбачає подальше виробництво підігрівачів та отримання замовлень терміном понад 7 років. В свою чергу, ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод» ще у 2007 році разом з делегацією спеціалістів компанії «Марубені Корпорейшн» (Японія) створено техніко-економічне обґрунтування проекту модернізації Товариства. Питання співпраці з «Марубені Корпорейшн» залишаються актуальними і сьогодні.

1. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами Львівської області у 2013 році / Інтернет-джерело – режим доступу: http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/express/2014/v33061213_31.pdf; 2. Звіт правління концерну Електрон про результати діяльності за 2013 рік / Інтернет-джерело – режим доступу: <http://electron.ua/file/2014.03.178475.pdf>; 3. Квартальна інформація емітента цінних паперів за 4 квартал 2013 року / Інтернет-джерело – режим доступу: http://www.lvivlrz.com/docs/IV_kvartal_2013.pdf; 4. Річна інформація ПАТ «Іскра» за 2013 рік / Інтернет-джерело – режим доступу: http://www.iskra.bfg.lviv.ua/iskra_richna2013.pdf; 5. Офіційний сайт ПАТ «ДМЗ» / Інтернет-джерело – режим доступу: <http://www.dmz-vat.com/>; 6. Чукурна О.П. Стратегічні напрямки розвитку машинобудування в контексті економічних реформ в Україні / О.П. Чукурна // Економіка: реалії часу. 2013, №3(8), С 36-42.